

2.6.2021

Digi- ja väestötietovirasto
Ympäristöministeriö

VTJ:n ja RYTJ:n tahtotilan kuvaus

1.1. Tausta

Digi- ja väestötietoviraston *Väestötietojärjestelmä* (jäljempänä VTJ) ja ympäristöministeriön *Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä –hanke* (jäljempänä Ryhti, rakennetun ympäristön tietojärjestelmä jäljempänä RYTJ) luovat perustaa suomalaiselle digitaaliselle rakennetulle ympäristölle.

Tämän dokumentin tarkoituksena on kuvata yhteinen tahtotila VTJ:n ja RYTJ:n yhteensovittamisesta. Väestötietojärjestelmän ja RYTJ:n yhteistä kenttää on erityisesti rakennustietovaranto. Tällä hetkellä ei ole nähtävissä suoraa kytköstä VTJ:n ja RYTJ:n suunnitelmatietovarannon välillä ja siksi sitä ei käsitellä tässä dokumentissa.

1.2. Väestötietojärjestelmän rakennus- ja huoneistotiedot

Väestötietojärjestelmä on yleinen valtakunnallinen perusrekisteri, joka sisältää väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston (DVV) varmennepalveluista annetussa laissa (jäljempänä VTJ-laki) säädetyt tiedot henkilöistä, kiinteistöistä, rakennuksista ja huoneistoista sekä hallinnollisista ja muista vastaavista aluejaoista. VTJ:n rekisterinpitäjiä ovat DVV sekä Ahvenanmaan valtionvirasto. Rakennustietoja ylläpidetään ja tarkistetaan tiiviissä yhteistyössä kuntien rakennusvalvontaviranomaisten kanssa.

VTJ:n rakennus- ja huoneistotiedoissa on tiedot rakennuslupavaiheessa olevista ja valmiista rakennuksista ja niiden ominaisuuksista sekä asuinhuoneistoista ja toimitiloista. Jokaisella rakennuksella on sen keskipisteen koordinaatit. Rakennusten ominaisuustietoja ei systemaattisesti pidetä yllä rakennuslupan jälkeen. Etenkin, jos muutos ei edellytä rakennus- tai toimenpidelupaa, tieto ei päivity viranomaisprosessiin. VTJ:ssä on myös rakennusten omistajatiedot (ROM). ROM-tietojen laatuun liittyy puutteita ja ylläpitoprosessi on haasteellinen.

Pysyvä rakennustunnus yksilöi rakennuksen koko sen elinkaaren ajan ja säilyy myös purkamisen jälkeen. Kaikille VTJ:ssä oleville rakennuksille ja huoneistoille on annettu pysyvät tunnuksset ja uusille rakennuksille ne luodaan VTJ:ssä rakennuslupaprosessin yhteydessä.

VTJ:llä on kriittinen merkitys kansalaisten oikeuksien ja velvoitteiden toteuttamisessa, kuten äänestämässä ja henkilöiden asumiseen liittyen. VTJ:n

rakennus- ja huoneistotiedot ovat erottamaton osa väestötietojärjestelmää ja tietyt rakennus- ja huoneistotiedot välttämättömiä henkilötietojen hallinnassa.

Rakennusten lähiosoitteet, rakennustunnukset ja keskipisteen koordinaatit muodostavat VTJ:ssä koko maan kattavan osoitetiedon perustan. Rakennus voidaan puolestaan yhdistää tunnistetietojen perusteella yhteiskunnan muihin perusrekistereihin.

Suomen eri vaaleissa äänioikeus, äänestyspaikan määräytyminen sekä se, millä alueella asetettuja ehdokkaita on oikeus äänestää, ratkaistaan väestötietojärjestelmän ajantasaisten asumistietojen perusteella. Äänestämisessä tarvittavia rakennuksiin kytkeytyviä tietoja ovat muun muassa kotipaikka ja äänestysalue.

Lisäksi VTJ palvelee tällä hetkellä useita muitakin yhteiskunnan kriittisiä toimintoja:

Verohallinto: kiinteistöverotuksen toimittaminen. Verohallinto saa väestötietojärjestelmästä rakennuslupa- ja rakennusvaihetietoja, sekä kunnan pyynnöstä kiinteistöveropohjan tarkistamista varten (kunnan tehtyä tietoihin korjauksia suoraan väestötietojärjestelmään) myös kunnan rakennuskantatiedot.

Tilastokeskus: rakentamisen suhdannetilastoa varten rakennuslupa-, aloitus- ja valmistumistiedot sekä rakennuskannan tiedot hyödynnettäväksi muiden tietojen tilastoinnissa, esim. väestörakenne, väestön sijoittuminen tarkasti (asuinrakennustieto) ja ruutuaineistoina.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: sosiaali- ja terveystietojen käyttäjien asuinpaikkatiedot, sairastuvuutta koskevat sijaintiin perustuvat tilastot, joiden perusteella voidaan arvioida mm. epidemioiden maantieteellistä etenemistä.

Kansaneläkelaitos: asumistukea koskevien ratkaisujen tekeminen.

Maanmittauslaitos: maastotietokannan tietojen ylläpidon vinkkitietona mm. uudet rakennusluvut (aloitus/valmistuminen), maastotietokannan rakennusten ominaisuustietojen tarkistaminen ja täydentäminen. Lisäksi on suunnitelmia VTJ:n rakennus- ja huoneistotietojen hyödyntämisestä huoneistotietojärjestelmässä (ns. ASREK, asunto-osakerekisteri).

Turvaviranomaiset (poliisi, hätäkeskus, pelastustoimi): osoitteiden paikantaminen, riskienhallinta.

Yksityisen sektorin tarpeet, mm. pankki- ja vakuutustoiminnassa, vakuudet ja riskienhallinta.

Varsinaisten rakennus- ja huoneistotietopalvelujen lisäksi kaikki henkilötietoja koskevat palvelut, joissa yksilöidään henkilön (vakinaisen tai tilapäisen) asuinosoite, sen nk. asuinpaikkatunnus tai esim. koordinaatit. Nämä ovat kaikki

väestötietojärjestelmässä primääristi rakennuksen ja huoneiston tietoja, vaikkakin näyttäytyvät tietopalvelussa tietojen hyödyntäjille henkilön tietoina.

1.3. Ryhti-hanke ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmä, RYTJ

Ympäristöministeriön koordinoiman nelivuotisen (2020–2023) Ryhti-hankkeen tavoitteena on toteuttaa Marinin hallitusohjelman kirjaus *”Luodaan rakennetun ympäristön valtakunnallinen digitaalinen rekisteri ja tietopalusta, joihin maankäyttöä ja rakentamista koskevat päätökset ja prosessit tukeutuvat. Edistetään kunnissa rakentamisen luvissa ja ilmoituksissa yhden luukun periaatetta ja sähköistä asiointia.”*

Ryhti-hankkeessa toteutetaan *rakennetun ympäristön tietojärjestelmä*, eli RYTJ. RYTJ on yhteinen tietojärjestelmä, joka koostuu alueidenkäytön suunnitelmätietovarannosta ja rakennustietovarannosta sekä tietopalustasta. Rakennustietovaranto on kuvattu jäljempänä kohdassa 1.3. RYTJ:n rakennustietovarannon tietosisältö. Tietopalustan kautta eri järjestelmien tuottamat tiedot ovat eri tahojen käytettävissä. Suomen ympäristökeskus (SYKE) vastaa hankkeen yhteydessä tehtävästä tietojärjestelmästä ja sen käyttöönotosta.

Ensivaiheessa RYTJ:n tiedot tulevat olemaan sellaisia, joita julkishallinto käyttää lakisääteisessä toiminnassaan. Uudistuva maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) määrittelee tiedot, jotka jatkossa on saatava digitaalisessa muodossa. Ryhti muuttaa nykyisiä tietovirtoja valtion ja kunnan välillä niitä yhdenmukaistaen ja yksinkertaistaen. MRL:n lisäksi säädetään erityislaki valtakunnallisesta rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ-laki), jonka kautta rakentamisen ja alueiden käytön tiedot ovat tulevaisuudessa laadukkaina ja yhteentoimivina eri toimijoiden käytettävissä.

RYTJ ja tietopalusta määrittyvät tarkemmin hankkeen edetessä mm. RYTJ:n vaatimusmäärittelytyössä vuoden 2021 aikana.

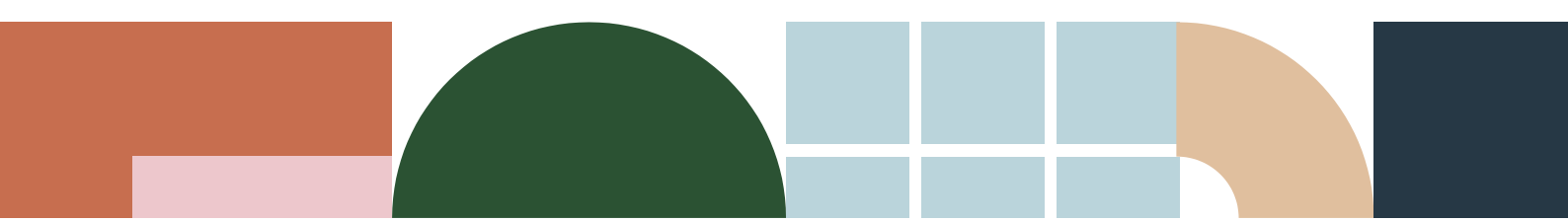
2. Yhteinen tahtotila

Tässä dokumentissa kuvattu tahtotilan kuvaus on osa RYTJ:n toiminnan ohjausta.

Yhteinen tahtotilamme on seuraava:

- Muutoksessa turvataan yhteiskunnan kriittisten tehtävien jatkuvuus.
- Kuntien tiedonhallinnan taakkaa kevennetään.
- Rakennuksia koskeva tiedon laatu on nykyistä parempi ja luotettavampi.

Sitoudumme yhdessä seuraaviin:

- Yhteentoimivuustyöhön ja Yhteentoimivuusalustan käyttöön.
- Rakennustiedon laadun parantamiseen kaikissa relevanteissa hankkeissa.
- Kunnan tarvitsee ilmoittaa tiedot valtiolle vain yhden kerran yhden kanavan kautta.

Alla on kuvattu yhteinen tahtotila aihealueittain.

2.1. Tiedonsiirto kunnasta valtiolle

Rakennus- ja huoneistotiedot toimitetaan vain kerran kunnasta valtiolle. Kunnat toimittavat rakentamisluvan tiedot (KuntaGML) ja rakentamiskohteen suunnitelmamallin tai toteumamallin IFC-tiedostona RYTJ:hin. VTJ saa tarvitsemansa rakennus- ja huoneistotiedot RYTJ:stä KuntaGML-muodossa. Samalla mahdollistetaan, että nämä tiedot palvelevat RYTJ:stä niitä yhteiskunnan toimijoita, jotka tällä hetkellä saavat tiedot VTJ:stä. Muutosvaikutukset ovat mahdollisimman pienet, sillä rajapintoja ei tarvitse rakentaa kokonaan uudestaan kunnissa, eikä DVV:llä tietojen vastaanottamiseksi.

Yhteisen tavoitetilan mukainen VTJ:n rakennus- ja huoneistotietojärjestelmän tietosisältö on kuvattu tarkemmin kohdassa 1.3 ja RYTJ:n rakennustietovarannon tietosisältö kohdassa 1.4.

2.2. Pysyvät tunnuksat

Rakennukset ja huoneistot yksilöidään pysyvällä rakennustunnuksella ja huoneistotunnuksella. Kunnat toimittavat rakennuslupatiedot RYTJ:hin ja DVV generoi pysyvät yksilöivät tunnuksat kohteen ensirekisteröinnin yhteydessä VTJ-lain 70 §:n mukaisena tietojen käsittelypalveluna. Tavoitetilana on, että tunnuksenanto RYTJ:n kautta ei näy kunnille merkittävänä muutoksena nykyisestä toimintatavasta, jossa DVV luo pysyvät tunnisteen myös RYTJ:n käyttöön.

Alueidenkäytön tunnuksat annetaan RYTJ:ssä.

2.3. VTJ:n rakennus- ja huoneistotietojärjestelmän tietosisältö

VTJ:n rakennus- ja huoneistotietojen vähimmäissisältö tulee tulevaisuudessa keskittymään siihen, että nykyiset kriittisenä pidettävät henkilöiden osoitteiden / asuinpaikkojen hallintaan liittyvät palvelut pystytään tuottamaan. Muutos on toteutettava siten, että VTJ:n toiminta ei vaarannu.

Edellytys, sille että VTJ:n rakennus- ja huoneistotietojärjestelmä sisältäisi tulevaisuudessa kriittisen vähimmäissisällön on, että muiden rakennus- ja huoneistotietojen keskittäminen RYTJ:n rakennustietovarantoon pystytään takaamaan. Tämä yksinkertaistaisi VTJ:tä, millä olisi myönteisiä kustannusvaikutuksia.

Valmistelutilanteen mukainen tieto DVV:n tarvitsemasta välttämättömästä rakennustiedosta on kuvattu liitteessä 2.

2.4. RYTJ:n rakennustietovarannon tietosisältö

RYTJ:n rakennustietovarannossa hallitaan, tallennetaan ja julkaistaan tulevaisuudessa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten rakentamislupapäätösten tiedot rakennuskohteen suunnitelmätietomalleineen (IFC) ja muine lupa-asiakirjoineen (nk. rakennuksen ydintiedot). RYTJ:n rakennustietovaranto keskittyy rakennustiedon käsittelyyn ja jakamisen kehittämiseen.

Rakennustietoja ylläpidetään lupatietojen ja kuntien toimittamien varmennettujen tietopäivitysten avulla. Tällaisia voivat olla esim. rekisterin korjaukset ja kokonaan rekisteristä puuttuvat rakennukset.

Rakennuksen omistaja voisi ylläpitää rakennuksensa sähköistä käyttö- ja huolto-ohjetta.

Valmistelutilanteen mukainen tieto RYTJ:n rakennustietovarannon suunnitellusta tietosisällöstä on kuvattu liitteessä 3.

2.5. Yhteiset tietopalvelut

Tulevaisuudessa rakennus- ja huoneistotietojen valtakunnallinen tietopalvelu ja ylläpitovastuu on SYKE:n ja RYTJ:n.

Yhteiset tietopalvelut ja tietojen yhteiskäyttöisyys turvataan käyttämällä VTJ:ssä ja RYTJ:ssä samoja rakennus- ja huoneistotunnuksia. Yhteisillä tietopalveluilla tarkoitetaan tietopalveluita, joita tuotetaan muille yhteistyössä.

2.6. Muutoksen vaiheittainen toteutus

Muutos toteutetaan vaiheittain sekä lainsäädäntöön että tietovarantoihin, jotta varmistetaan katkeamaton valtakunnallinen rakennus- ja huoneistotiedon saatavuus yhteiskunnan eri toimintoihin.

Muutos toteutetaan liitteenä 1 olevan yhteisen tiekartan mukaisesti. Yhteisessä tiekartassa kuvataan tahtotila RYTJ toteutuksen (2021-2023), MRL- sekä RYTJ –

lainsäädäntöjen siirtymäsäännösten voimassaolon aikana (todennäköisesti 2023-2027 tai 2028) sekä Ryhti-hankkeen toteutuksen jälkeen (2029-2030).

Tiekarttaa täydennetään ja tarkistetaan puolen vuoden välein yhteistyössä.

3. Ratkottavat haasteet

3.1. Rakennuksen omistajatiedon (ROM) julkinen luotettavuus

Rakennusten omistajatiedot (ROM) eivät ole VTJ:n toiminnan kannalta kriittisiä tietoja. Omistajatiedot ovat nykyisin osa VTJ:tä ja eri viranomaiset hyödyntävät tietoja omassa toiminnassaan. Tietojen laatuun liittyy puutteita ja ylläpitoprosessiin liittyy monia haasteita, näitä on kuvattu liitteessä 4.

Jos tulevaisuudessa VTJ:ssä olisi vain VTJ:n toiminnan kannalta tarpeelliset rakennus- ja huoneistotiedot ja RYTJ:ssä muut rakennus- ja huoneistotiedot, olisi tällöin ROM-tiedot kategoriassa muut rakennus- ja huoneistotiedot.

Rakennusten omistajatiedon laadulliset puutteet ja ylläpitoon liittyvät menettelyt täytyy ratkoa. On selvitettävä, miten rakennusten omistajatiedot hallitaan tulevaisuudessa. Olisivatko tiedot saatavilla RYTJ:stä vai jostain muusta tietovarannosta. ROM-tiedon haasteet eivät kuitenkaan ole VTJ:n ja RYTJ:n yhteistyön tai migraation kynnyksikysymys. Rakennusten omistajatiedon hallinnan ratkaisemiseksi tarvitaan laajempaa, kuten MMM ja MML:n, osallistumista ja panosta.

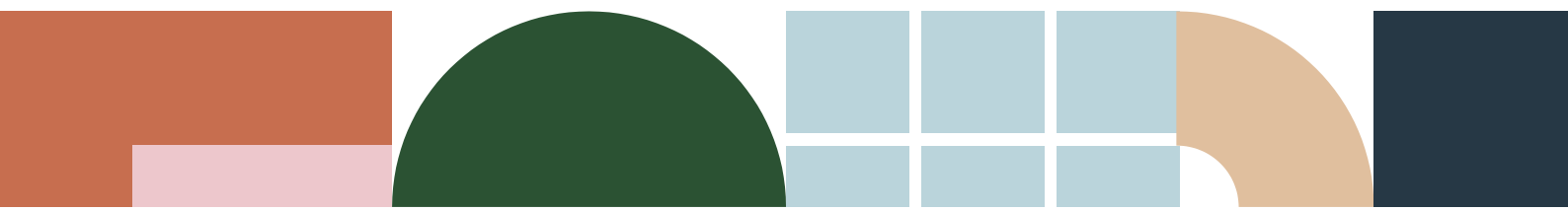
Liitteet

Liite 1. VTJ – RYTJ yhteinen tiekartta vuoteen 2030 (valmistelun tilanne 19.5.2021)

Liite 2. VTJ:n rakennus- ja huoneistotietojärjestelmän minimietosisältö (valmistelun tilanne 5.5.2021)

Liite 3. RYTJ:n rakennustietovarannon tietosisältö (valmistelun tilanne 5.5.2021)

Liite 4. Rakennuksen omistajatiedot muistio

Liite 1. VTJ – RYTJ yhteinen tiekartta vuoteen 2030 (valmistelun tilanne 27.5.2021)**Vuosien 2021 - 2023 muutokset ovat:**

Ryhti-toteutus hankesuunnitelman (toukokuu 2021) mukaisesti ja nykyisen rahoituksen 14,6 Me puitteissa. Ensimmäinen vaihe (vähimmäistoteutus) RYTJ:stä valmis.

Yhteisiä kehityskohteita:

DVV:n PRT:n laatusääntöjä kehitetään niin, että ne tunnistavat epätavanomaiset rakentamiskohteet kuten tuulivoimalat ja mastot rakennuksiksi. Vrt. MRL-uudistus edellyttää rakennuslupaa tuulivoimaloille.

SYKE tunnistaa alueidenkäytön suunnitelmien ja rakentamisen kohteet, joille luodaan pysyvät tunnukset. SYKE määrittää, millä kriteereillä tunnukset voidaan antaa.

SYKE toteuttaa valmiuden antaa alueidenkäytön suunnitelmille pysyvät tunnukset.

DVV osallistuu aktiivisesti RYTJ:n ensimmäisen vaiheen (vähimmäistoteutuksen) määrittelyyn, jolloin VTJ:n tietotarpeet ja –varannot tulevat huomioiduksi mahdollisimman hyvin.

Olemassa olevan rakennusvalvonta KuntaGML:n päivittäminen ja tulevaan rakennuksen tietomallin käyttöönottoon valmistautuminen.

RYTJ valmistautuu toimittamaan KuntaGML:n mukaista tietosisältöä VTJ:hin. Yhteiset pilotit.

Suunnitellaan tietopalveluiden migraatio VTJ:stä RYTJ:hin. Määritellään mm., millaisia katselu-, muutos- ja poimintapalveluita DVV:n edellytetään tekevän ennen kuin yhteisesti sovitut tietopalvelut on siirretty RYTJ:n hoidettavaksi.

Suunnitellaan yhteisten tietopalveluiden viranomaiskäyttöön tunnistettavat massaluovutukset. Eli tunnistetaan ja suunnitellaan palvelu- ja käyttötapauksellaan tulevien vuosien toimenpiteet, esim. ”Vuodesta x eteenpäin Tilastokeskus saa rakennustietoa RYTJ:stä” tai ”Vuodesta x eteenpäin Poliisi saa rakennustietoa RYTJ:stä”. Priorisoidaan Verohallinnolle tehtävä tietopalvelu.

Vuosien 2023 - 2027 (tai 2028) muutokset ovat:

Uudet MRL- ja RYTJ-lait astuvat voimaan 2023. Lakien voimaantulosta alkavat tarvittavat siirtymäsäännökset 2023-2027 (tai 2028).

Toteutetaan MRL-uudistuksessa asetetut tavoitteet, eli mahdollistetaan rakentamiskohteen suunnitelma- ja toteumamallien (IFC-tiedostojen) valtakunnallinen kerääminen, tallentaminen, arkistointi ja ylläpito RYTJ:hin.

Kunnat voivat alkaa toimittaa rakentamiskohteen suunnitelma- ja toteumamalleja (IFC-tiedostoja) RYTJ:hin vuodesta 2023 alkaen. Kunnat voivat alkaa toimittaa rakennusten tietoja uuden rakennusvalvonta-tietomallin (uudistettu KuntaGML) kuvauksen mukaisina RYTJ:hin vuodesta 2023 alkaen. Osa kunnista toimittaa edelleen siirtymäkauden aikana rakennus- ja huoneistotietoja VTJ:hin nykyisen rakennusvalvonta KuntaGML:n mukaisina tiedonsiirtoina.

RYTJ alkaa toimittaa nykyisen rakennusvalvonta KuntaGML-rajapintakuvauksen mukaista tietosisältöä VTJ:hin vuonna 2023.

Vuosien 2027 (tai 2028) - 2029 muutokset ovat:

MRL- ja RYTJ-lait täysimääräisinä voimassa.

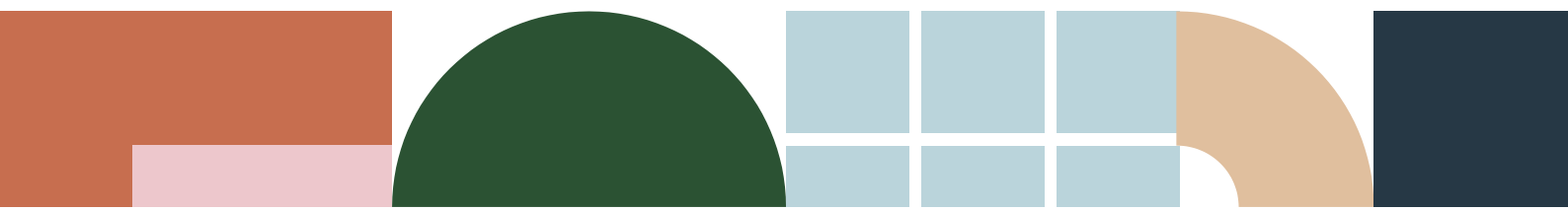
VTJ saa tarvitsemansa rakennus- ja huoneistotietosisällön RYTJ:stä.

Maali 2030:

Vuonna 2030 VTJ:ssä on välttämättömät henkilöiden asuinpaikkaa ja osoitteita koskevan tiedon hallintaan tarvittavat suppeat rakennustiedot.

Vuonna 2030 RYTJ on rakennustiedon koti ja kaikki rakennustietojen tietopalvelut ovat RYTJ:ssä.

VTJ ja RYTJ on integroitu tietöalustan avulla. Valtakunnalliset järjestelmät muodostavat yhdessä fyysisen ympäristön digitaalisen kaksosen.

Liite 2. VTJ:n rakennus- ja huoneistotietojärjestelmän vähimmäistietosisältö (valmistelun tilanne 2.6.2021)

Muutos toteutetaan siten, että myös tulevaisuudessa Väestötietojärjestelmässä on ainakin seuraavat rakennus- ja huoneistotiedot:

Rakennuksen tiedot

- Pysyvä rakennustunnus
- Sijaintikunta
- Sijaintikiinteistö
- Sijaintikoordinaatit
- Käyttötarkoitus (rakennusluokitus)
- Käytössäolotilanne (asumiseen perustuva käyttö)
- Postinumero
- Osoitteet
- Nykyinen äänestysalue
- Nykyinen äänestysalueen kunta
- Tuleva äänestysalue
- Tuleva äänestysalueen kunta
- Seurakunta fin
- Seurakunta swe

Huoneiston tiedot

- Pysyvä huoneistotunnus
- Huoneistotyyppi (asuinhuoneisto/toimitila)
- Porraskirjain
- Huoneistonumero
- Jakokirjain
- Osoitteen järjestysnumero
- Käytössäolotilanne
- Hallintaperuste
- Huoneiston muuttovalmis päivämäärä

Liite 3. RYTJ:n rakennustietovarannon tietosisältö (valmistelun tilanne 5.5.2021)

Tämän hetken MRL:n valmistelun mukaan (toukokuu 2021) rakennustietovarantoon ilmoitettavia tietoja ovat:

- Rakentamislupapäätös
- Maisematyölupapäätös
- Purkamislupapäätös
- Poikkeamislupapäätös
- Rakentamiskohteen suunnitelmätietomalli (IFC-tiedosto)
- Rakentamiskohteen toteumatietomalli (IFC-tiedosto)
- Tiedot lakisääteisistä katselmuksista
- Tiedot rakennukseen asennetuista tuotteista ja niiden vaatimusten mukaisuudesta
- Käyttö- ja huolto-ohje rakennukselle

Lisäksi voidaan ilmoittaa tietoja puuttuvista ja ei-luvanvaraisista rakennuksista.